

9

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaoston vastaus valtuutettu Arja Karhuvaaran ym. valtuustoaloitteeseen koskien päiväkotien ulkoilualueiden ja lähipuistojen ilmanlaatu- ja pienhiukkastason selvittämistä

HEL 2024-007947 T 00 00 03

Päätösehdotus

Kaupunkiympäristölautakunnan ympäristö- ja lupajaosto katsoo valtuustoaloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut

Valtuustoaloitteessa esitetään, että päiväkotien ulkoilualueiden ja lähipuistojen ilmanlaatu- ja pienhiukkastaso selvitetään.

Ilmanlaatutilanne Helsingissä

Liikenteen pakokaasuperäiset päästöt ovat pienentyneet viime vuosina ajoneuvokannan uusiutuessa ja sähköistyessä. Pakokaasupäästöjen laskun odotetaan siten jatkuvan. Sen sijaan renkaiden aiheuttama katupöly eli hengitettävät hiukkaset säilyy haasteena myös tulevaisuudessa.

Euroopan neuvosto hyväksyi 14.10.2024 uuden ilmanlaatudirektiivin. Sen myötä EU:n sitovat raja-arvot ilmansaasteille kiristyvät merkittävästi vuonna 2030. Uudet raja-arvot pohjautuvat Maailman terveysjärjestö WHO:n vuonna 2021 julkaisemiin, terveysperusteisiin ohjearvoihin, jotka ovat raja-arvoja tiukempia. Ne ylittyvät laajasti Helsingissä.

Ilmanlaadun seuranta Helsingissä

Pääkaupunkiseudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä HSY toteuttaa ilmanlaadun seurannan pääkaupunkiseudun kunnille. Ilmanlaatua arvioidaan jatkuvatoimisin mittauksin, keräinmenetelmin, sensorein, mallintamalla sekä bioindikaattorimittauksin. Näiden jo vuosikymmeniä jatkuneiden mittausten ja mallinnusten perusteella kaupungin ilmanlaatuilanteesta on varsin kattava kuva ja niiden perusteella tiedetään, missä sijaitsevat ilmanlaadultaan haastavimmat paikat.

Ilmansaasteiden terveysvaikutukset ja niille herkät ryhmät

Ilmansaasteiden terveysvaikutuksille erityisen herkkiä ryhmiä ovat pienet lapset, ikääntyneet sekä sydän- ja hengityssairaat. Herkkiä kohteita

ovat puolestaan näiden edellä mainittujen ryhmien käyttämät tilat eli muun muassa päiväkodit, koulut ja hoivakodit.

Ilmansaasteiden, erityisesti pienhiukkasten, arvioidaan aiheuttavan Suomessa vuosittain noin 2000 ennen aikaista kuolemantapausta vuosittain. Lisäksi ilmansaasteet voivat aiheuttaa yskää, nuhaa, hengenhdistusta, toimintakyvyn heikkenemistä, hengityselinten tulehdus- ja ärsytysoireita, astmaoireiden pahenemista ja astmakohtausten lisääntymistä. Niille altistuminen voi myös lisätä hengitysteiden herkkyyttä muille ärsykkeille, kuten pakkasilmalle tai siitepölyille.

Herkät kohteet -selvitys

Kaupunki on laatinut vuonna 2009 selvityksen herkistä kohteista Helsingissä. Selvityksessä on arvioitu ilmanlaatu- ja melutilanne vilkkaimpien katujen ja väylien läheisyydessä sijaitsevien päiväkotien, leikki-puistojen ja -kenttien, koulujen, vanhainkotien ja sairaaloiden piholla. Ilmanlaadultaan ja melutilanteeltaan keskimääräistä heikommille kohteille on esitetty suosituksia tilanteen parantamiseksi ja altistumisen vähentämiseksi. Pääskylän, Pakilan ja Kiulukan päiväkotien ilmanlaatu-tilanteet arvioitiin selvityksessä heikoiksi. Kyseiset päiväkodit on sen jälkeen lakkautettu muun muassa tästä syystä.

Vaikka selvityksen laatimisesta on jonkin aikaa, on raportin sisältö pääosin yhä paikkansapitävää. Selvityksen päivittämisen tarvetta on tarkoitettu arvioida vuonna 2025. Päivitystarpeen aikatauluun vaikuttaa se, milloin ilmansaasteiden kansalliset ohjearvot sekä THL:n ja HSY:n ilmanlaatuvohykesuosituksukset uusitaan. Suosituksetäisyydet määrittelevät vyöhykkeet, joita lähemmäksi ei suositella sijoitettavaksi asutusta tai herkkiä kohteita, kuten päiväkoteja ja alakouluja.

Tulevat toimenpiteet

Helsingin uusi ilmansuojelu- ja meluntorjuntasuunnitelma 2024–2029 (ILME) hyväksyttiin toukokuussa 2024. Sen yhtenä painopisteenä on herkkien kohteiden ilmanlaatu- ja melutilanteen parantaminen.

Kaavoituksessa herkätkohteet sijoitetaan ilmanlaadultaan mahdollisimman suojaisesti. Jo rakennetussa ympäristössä pyritään löytämään mahdollisimman hyvät sijoitusratkaisut liikenneympäristöhuomioiden. Herkkien kohteiden ilmanlaatu-tilanteen parantamisessa suurin potentiaali on kaupungin eri toimialojen ja yksikköjen yhteistyön tiivistämisessä ja tiedonjakamisen tehostamisessa. Nämä toimet edistävät herkkien kohteiden ympäristöolosuhteiden parempaa huomioimista suunnittelussa ja päätöksenteossa. Kaupungin päättäjille ja suunnittelijoille tul-

laan laatimaan tietopaketti ilmansaasteiden ja melun vaikutuksista sekä terveellisen ympäristön merkityksestä.

Suunnitelman mukaisesti seuraavan viiden vuoden aikana pilotoidaan kolmessa päiväkodissa tai koulussa toimenpiteitä, jotka paikallisesti parantavat kohteiden ilmanlaatu- ja melutilannetta. Toimia toteutetaan sekä rakennusten että pihojen tilanteen parantamiseksi. Saatuja kokemuksia on tarkoitus hyödyntää muissakin kohteissa. Lisäksi suunnitelmaan on kirjattu toimenpiteenä, että suunnitelmakaudella tunnistetaan meluisissa ympäristöissä sijaitsevat herkätkohteet, joiden ympäristöissä olisi mahdollista tehdä liikennettä rauhoittavia ja rajoittavia toimenpiteitä. Liikenteen rauhoittamista pilotoidaan Arabian peruskoulun edustalla ja ainakin neljän muun koulun lähiympäristössä. Jos kokeilut osoittautuvat onnistuneiksi parantamaan lasten päivittäisen ympäristön ilmanlaatua, laajennetaan liikenteen rauhoittamista koulujen lähiympäristöissä suunnitelmakaudella muihinkin kohteisiin. Kokemukset kootaan muissa vastaavissa hankkeissa hyödynnettäviksi.

Lisäksi suunnitelman mukaisesti kaupungin katujen kevätpuhdistuksen ajoituksessa priorisoidaan herkkien kohteiden ympäristö. Tällä pyritään lyhentämään keväisen katupölykauden kestoa ja vähentämään hiukkasten pitoisuuksia herkkien kohteiden lähellä.

Herkkien ryhmien ilmanlaatutiedon saavutettavuutta tullaan parantamaan yhteistyössä terveysjärjestöjen kanssa. Viestinnällä voidaan vähentää altistumista ja sitä kautta terveysthaittoja.

Suomen UNICEF on syyskuussa 2024 myöntänyt Helsingille Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen. Helsinki sitoutuu edistämään yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa ja ihmisoikeuksia kaikessa toiminnassaan sekä sitä, että jokaisella lapsella ja nuorella on oikeus turvalliseen kasvuun ja kehittymiseen.

Tiivistelmä

Vuosikymmeniä jatkuneiden mittausten ja mallinnusten perusteella Helsingin ilmanlaatuilanteesta on varsin kattava kuva ja niiden perusteella tiedetään, missä sijaitsevat ilmanlaadultaan haastavimmat paikat. Kaupunki on laatinut vuonna 2009 selvityksen herkätkohteista Helsingissä. Selvityksen päivitystarvetta on tarkoitus arvioida vuonna 2025. Helsingin uudessa ilmansuojelu- ja meluntorjuntasuunnitelmassa vuosille 2024–2029 (ILME) on useita toimenpiteitä päiväkotien ja niiden piha-alueiden ilmanlaatuilanteen parantamiseksi.

Valtuustoaloite

Valtuutettu Arja Karhuvaara ja 14 muuta valtuutettua ovat tehneet 29.5.2024 seuraavan sisältöisen valtuustoaloitteen:

"Päiväkotien ulkoilualueiden ja lähipuistojen ilmanlaatu- ja pienhiukkastason selvityksen tekeminen.

Varsinkin Helsingin kantakaupungissa toimii monia liikennevirtojen, seisovien autojen risteysalueiden ja avointen kenttien varrella sijaitsevia leikkipuistoja sekä muita päivähoidon käyttämiä ulkotiloja. Pienten, asuinrakennuksissa olevien päiväkotien lakkauttamisen myötä isojen leikkialueiden määrä ulkoilualueina lisääntyy. Kaikki tämä lisää pöly- ja pienhiukkaspäästöjä, jotka kulkeutuvat matalalla tasolla toimivien lasten hengitykseen ja, myös tutkitusti, aiheuttavat terveysriskejä. Asia on ajankohtainen varsinkin uusien valmistuvien asuinalueiden aiheuttaman liikenteen lisääntymisen takia liikennereiteillä ja asuinalueilla.

Me valtuutetut ehdotammekin, että kaupunki ryhtyy pikaisesti toimeen laatiakseen päiväkotikohtaiset päästötilastot varhaiskasvatuksen lasten ulkoilualueista ja niiden pienhiukkaspäästöistä lasten ulkoiluaikoina. Tämän mittaustilaston perusteella voidaan päästötilannetta ja alueen käyttömahdollisuutta arvioida uudelleen sekä ryhtyä toimiin tilastoitujen päästöjen pienentämiseksi.

Lapsilla on oikeus myös terveellisiin ulkoilualueisiin päivähoitoaikanaan!"

Toimivalta

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallituksen on osoitettava aloite vastattavaksi sille lautakunnalle tai johtokunnalle, jonka toimivaltaan tai jonka alaisen viranomaisen toimivaltaan aloitteessa esitetty toimenpide kuuluu.

Aloitteessa esitetty toimenpide kuuluu kaupunkiympäristölautakunnan tai sen alaisen viranomaisen toimivaltaan.

Esittelijä

yksikön päällikkö
Laura Walin

Lisätiedot

Suvi Haaparanta, ympäristöasiantuntija, puhelin: 09 310 32061
suvi.haaparanta(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuustoaloite 29.05.2024 Karhuvaara Arja Päiväkotien ulkoilualueiden ja lähipuistojen ilmanlaatu- ja pienhiukkastason selvityksen tekeminen.

21.11.2024

Asia/9

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote

Aloitteen tekijä

Otteen liitteet

Esitysteksti

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano